

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/95/2023
Identifikačné číslo spisu:	6118389815
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6118389815.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zast. Remedium Legal, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanej X. X., narodenej C., D., zast. RIEDL advokátska kancelária, s. r. o., Prešov, Slovenská 46, IČO: 54 359 490, o zaplatenie 5.000 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13Csp/62/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. apríla 2023 sp. zn. 1CoCsp/5/2023, takto

rozhodol:

Dovolenie z a m i e t a .

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. septembra 2022 č. k. 13Csp/62/2019-151 žalobu zamietol a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

1.1. Okresný súd v odôvodnení konštatoval, že predmetom konania sú nároky súvisiace s písomne uzatvorenou zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo 17. februára 2014, ktorú posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu, na základe ktorej právny predchodca žalobcu poskytol žalovanej peňažné prostriedky, ktoré žiadal vrátiť aj s príslušenstvom. Súčasný žalobca však žalovanej žiadne peňažné prostriedky neposkytol, a svoje práva v tomto konaní odvodzuje iba z prevodu práv na jeho osobu po tom, čo mal jeho právny predchodca podľa § 565 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru. V danom prípade však nebolo žalobcom tvrdené, a ani súdom zistené, že by pri dohode o plnení v splátkach (v samotnej zmluve o spotrebiteľskom úvere, na ktorú spotrebiteľ pripojil svoj podpis) bolo medzi zmluvnými stranami konkrétne, jasne, určite a zrozumiteľne (platne) dojednané právo veriteľa podľa ustanovenia § 565 OZ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky. Zmienka o takomto práve je totiž uvedená iba v rozsiahlych, drobným písmom napísaných obchodných podmienkach pre

spotrebiteľské úvery (priložených k zmluve spolu s rozsiahlymi všeobecnými obchodnými podmienkami pozostávajúcimi z 18 strán a sadzobníkom poplatkov pozostávajúcim z 50 strán) bez toho, aby bolo zrejmé, či bola žalovaná naňho dostatočne jasne upozornená, a bolo ho tak možné považovať za dojednané platne.

1.2. Bod 4.6 zmluvy, na ktorý sa odvolával žalobca, je totiž len veľmi všeobecný a heslovitý, keď síce odkazuje, okrem iného, aj na „OP, VOP“, avšak bez toho, aby bolo úplne zrejmé, čo sa pod OP a VOP má konkrétne na mysli, a zároveň ktoré podstatné náležitosti by tam mali byť upravené (teda úprava ktorej časti zmluvy, resp. ktorých práv a povinností - v tomto prípade napr. práva veriteľa požadovať predčasné zaplatenie celej pohľadávky - má byť v nich upravená, a treba tak hľadať a vykladať v týchto prílohách, a v ktorej presne), a teda, že by nejaká náležitosť zmluvy (napr. právo podľa § 565 OZ) bola v tomto bode určená výslovným odkazom na samostatnú listinu. Okrem toho, obsahom tohto bodu napokon nie je ani úplne zrejmá konkrétna, určitá a zrozumiteľná inkorporačná doložka (že by napr. nejaké konkrétne a jasne určené prílohy mali byť považované za neoddeliteľnú súčasť zmluvy) a navyše bol tento bod zároveň napísaný aj menším písmom ako ostatná časť zmluvy o úvere (jej podmienky).

1.3. Keďže v konaní nebolo preukázané platné dojednanie práva podľa § 565 OZ, súd vychádzal zo záveru, že k platnému predčasnemu zosplatneniu spotrebiteľského úveru - pred termínom jeho dohodnutej konečnej splatnosti 25. mája 2024 - podľa skutočností zistených v tomto konaní nedošlo. Tým však žalobca netvrdil a nepreukázal ani výnimku zo zákazu prevodu práv vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere na tretiu osobu pred termínom jeho konečnej splatnosti zakotveného v ustanovení § 17 zák. č. 129/2010 Z. z. Táto skutočnosť má však pritom za následok, že tým nebol naplnený aj jeden zo základných predpokladov pre platné (§ 39 OZ) postúpenie práv vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere (a to postúpenie pohľadávky až po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru alebo pohľadávky, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti), a teda ani predpoklady pre ich nadobudnutie. Neobstoja pritom ani tvrdenia žalobcu, že v danom prípade išlo o úver na rekonštrukciu nehnuteľnosti a nešlo tak o spotrebiteľský úver podľa zák. č. 129/2010 Z. z., nakoľko podľa § 24 ods. 1 tohto zákona sa uvedené ustanovenie § 17 zák. č. 129/2010 Z. z. vzťahuje aj na iných veriteľov a na zmluvy o úvere alebo pôžičke, ktoré nie sú spotrebiteľským úverom a sú poskytované spotrebiteľom. Ako nedôvodné pritom súd napokon s poukazom na už ustálené opačné stanovisko NS SR (R 68/2018 a R 6/2022) vyhodnotil aj tvrdenia žalobcu o tom, že ani prípadné porušenie právnych predpisov nemá na platnosť postúpenia pohľadávky žiadny vplyv. Súčasný žalobca žalovanej žiadne peňažné prostriedky neposkytol a svoje práva v tomto konaní odvodzuje iba z prevodu práv na jeho osobu, a keďže oprávnenosť tohto prevodu (postúpenia) a tým i jeho aktívna vecná legitimácia v konaní preukázaná nebola, súd žalobu zamietol.

1.4. Okrem toho pre úplnosť na podporu dôvodov zamietnutia žaloby okresný súd poukázal aj na to, že ak by aj v konaní bolo tvrdené a preukázané platné dojednanie práva veriteľa podľa § 565 OZ a postúpenie splatnej pohľadávky na žalobcu, jeho právo na plnenie tejto pohľadávky z predčasne zosplatneného úveru, ktorá mu mala byť postúpená, by bolo už aj premlčané, a preto by ho v zmysle ustanovenia § 54a OZ žalobcovi ani možné priznať nebolo. K zosplatneniu úveru totiž malo dôjsť 4. apríla 2016 pre pohľadávky (splátky) vyplývajúce zo zmluvy o úvere vo výške 2.663,25 eur splatné v priebehu roka 2015 (od 25. februára, resp. 25. marca), žaloba bola podaná až dňa 28. novembra 2018 (teda viac ako 3 roky po splatnosti omeškaných splátok).

1.5. O náhrade trov konania súd rozhodoval v zmysle § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. apríla 2023 č. k. 1CoCsp/5/2023-191 rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil a priznal žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení konštatoval nedôvodnosť odvolania žalobcu, keď súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol aj ohľadom právneho posúdenia prejednávanej veci s výnimkou úvah o premlčaní nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní.

2.2. Podľa odvolacieho súdu v prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 20. júna 2018 medzi postupcom - Poštová banka, a. s. a žalobcom došlo k postúpeniu pohľadávky voči žalovanej na žalobcu, ktorá vyplynula zo zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo

17. februára 2014 - úverovej zmluvy. Žalobca je takto aktívne legitimovaný na vymáhanie nárokov vyplývajúcich z úverového vzťahu založeného predmetnou zmluvou.

2.3. Správne sú závery súdu prvej inštancie spočívajúce v tom, že dojednanie v zmysle § 565 OZ umožňujúce vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru pre nesplnenie niektorej splátky malo byť dojednané v písomnej forme v zmluve o poskytnutom úvere, pričom nestačí, ak takáto možnosť bola uvedená v obchodných podmienkach. Takéto dojednanie v samotnej zmluve v prejednávanej veci chýba, a preto je plne namieste aplikácia rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS/3512/11, z ktorého vyplýva, že dojednania o zmluvnej pokute (ktoré sú aj podľa odvolacieho súdu aplikovateľné na možnosť veriteľa žiadať predčasne o zaplatenie celého dlhu) nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných zmluvných podmienok, ale len samotnej spotrebiteľskej zmluvy. Taktiež z tohto rozhodnutia vyplýva, že obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách, na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv, majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme, ukryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné, a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú (napr. rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute). Pokiaľ tak aj napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takémuto konaniu nie je možné priznať právnu ochranu.

2.4. Nemožno akceptovať odvoláciu argumentáciu žalobcu spočívajúcu v tom, že predmetné upovedomenie žalovanej o vyhlásení predčasnej splatnosti úveru možno kvalifikovať aj v zmysle § 506 Obchodného zákonníka, ktoré pre omeškanie dlžníka s vrátením viac než dvoch splátok alebo jednej splátky po dobu dlhšiu ako tri mesiace, oprávňuje veriteľa na odstúpenie od zmluvy a požiadavku, aby dlžník vrátil dlžnú sumu s úrokmi. V tomto smere treba konštatovať, že zvlášť v spotrebiteľských vzťahoch treba trvať na požiadavke právnej istoty, z ktorej vyplýva to, že tak závažný právny úkon, akým je zmena obsahu práv a povinností v danom právnom vzťahu na základe vyhlásenia predčasnej splatnosti, musí byť dostatočne určitý právny úkon, ktorý spĺňa požiadavky jednoznačnosti a určitosti právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 OZ. Nie je preto možné akceptovať právny názor, že jasne formulované vyhlásenie predčasnej splatnosti predmetného úveru (v zmysle obchodných podmienok právneho predchodcu žalobcu) treba kvalifikovať ako odstúpenie od zmluvy v zmysle § 506 Obchodného zákonníka. Táto odvolacia argumentácia žalobcu nie je náležitá aj z toho dôvodu, že žalovaná ako spotrebiteľka sa nemôže vzdať práv, ktoré jej priznáva OZ. V prejednávanej veci nepochybne právny predchodca žalobcu postupoval podľa § 565 OZ, a preto mal dodržať všetky podmienky, ktoré takýto postup umožňujú, vrátane dojednania tohto inštitútu a jeho podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Preto argumentácia, že tento úkon je možné v skutočnosti posudzovať ako iný právny úkon (kvalifikovaný podľa § 506 Obchodného zákonníka) je nepatričná a neakceptovateľná.

2.5. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ poukázal na nepreskúmateľnosť a vnútornú nekoherentnosť, ba priam protichodné právne závery krajského súdu v časti, v ktorej sa venoval právnomu posúdeniu veci na zistený skutkový stav. Krajský súd na jednej strane konštatoval, že žalobca je v tomto konaní aktívne vecne legitimovaný na vymáhanie predmetného nároku, avšak paradoxne v závere svojho odôvodnenia poukazoval a stotožňoval sa so závermi rozhodnutia okresného súdu o nedostatku aktívnej vecnej legítimácie. Dovolateľ poukazujúc na bod 32. a 41. rozhodnutia krajského súdu uviedol, že považuje rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné a vnútorne rozporné v právnom posúdení pri hodnotení skutkového stavu, keď žalobcovi vôbec nie sú zrejmé dôvody zamietnutia žaloby, keď krajský súd na jednej strane konštatoval, že žalobca je v konaní aktívne vecne legitimovaný (o čom svedčí aj tá skutočnosť, že úver podľa názoru žalobcu bol/mal byť riadne zosplatený), no zároveň si krajský súd sám zároveň v tomto odporuje, keď napokon tvrdí, že neboli splnené podmienky na vyhlásenie tzv. predčasnej splatnosti úveru.

3.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - a to „dohodnutie možnosti veriteľa požiadať dlžníka o

zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ak to bolo dohodnuté v obchodných podmienkach, t. j. v prejednávanej veci vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, ak to nebolo dojednané priamo v spotrebiteľskej zmluve, ale v obchodných podmienkach prostredníctvom inkorporačnej doložky.“, pričom poukázal na rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/9/2017. Dovolací súd pristupuje v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe k danej právnej otázke tak, že možno dohodnúť časť obsahu zmluvných dojednaní aj s výslovným odkazom na samostatnú listinu (v tomto prípade obchodné podmienky), pričom krajský súd túto ustálenú prax zjavne nerešpektoval a tento svoj odklon ani riadne nezodôvodnil.

3.2.1. Žalobca v súvislosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu poukazuje na skutočnosť, že OP boli neoddeliteľnou súčasťou Zmluvy. Z uvedeného vyplýva, že žalovaná mala pri podpise Zmluvy možnosť sa s ich obsahom oboznámiť a v prípade, že s ich ustanoveniami nesúhlasila, Zmluvu vôbec nepodpísať. Žalobca sa nestotožňuje s tvrdením vo veci konajúcich súdov, že uvedený právny vzťah treba posudzovať podľa ustanovenia § 52 ods. 2 OZ, a preto nemožno časť obsahu zmluvy určiť odkazom na OP, nakoľko tento inštitút je upravený výlučne v ustanoveniach obchodného práva. Ustanovenie § 52 ods. 2 OZ stanovuje povinnosť v prípade konfliktu právnych predpisov prednostne použiť ustanovenia OZ, avšak v žiadnom prípade nesubsumuje úpravu spotrebiteľských zmlúv výlučne pod OZ. Nakoľko možnosť úpravy časti obsahu zmluvy je upravená v Obchodnom zákonníku, použijú sa ustanovenia Obchodného zákonníka.

3.2.2. Dovolateľ poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/110/2015 z 22. júla 2015, rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 21CoE/62/2017 z 25. septembra 2018, 18CoE/152/2020, 21CoE/80/2014, 21CoE/81/2014, 21CoE/478/2014, 21CoE/488/2014, 21CoE/501/2014, 21CoE/49/2015. S poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci Home Credit C-42/15 podotkol, že žiadna norma spotrebiteľského práva Slovenskej republiky alebo Európskej únie nevyžaduje, aby spotrebiteľská zmluva bola vyhotovená ako jediný dokument, resp. aby každá časť takého dokumentu bola osobitne podpísaná. V predmetnom konaní bolo nesporne preukázané, že žalobca (resp. postupca) a žalovaná sa dohodli na možnosti zosplatenia tak, ako to predpokladá ustanovenie § 565 OZ. Predmetná dohoda je v zmysle Zmluvy platná a účinná, nakoľko žalovaná svojím podpisom potvrdila, že si Zmluvu prečítala, jej obsahu porozumela a preukázateľne s citovaným znením OP súhlasila.

3.2.3. Okresný súd, ako aj krajský súd vec nesprávne právne posúdili, pokiaľ uzavreli, že práva a povinnosti nemožno medzi stranami dojednať aj na inej listine, napr. formou všeobecných obchodných podmienok, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť zmluvy. V konaní bolo podľa názoru žalobcu bez pochyb preukázané, že žalovaná bola v čase postúpenia pohľadávky napriek písomnej výzve postupcu v omeškaní a právnomu predchodcovi vzniklo právo požadovať jednorazové splatenie poskytnutých finančných prostriedkov. Hmotnoprávny úkon bol zo strany postupcu riadne vykonaný, možnosť ho vykonať bola riadne dohodnutá a boli splnené aj podmienky podľa ustanovenia § 53 ods. 9 OZ, pričom nič z uvedeného nebolo v konaní sporné.

3.2.4. Žalobca má za to, že medzi postupcom a žalovanou bola riadne uzatvorená dohoda o oprávnení veriteľa vyžadovať od dlžníka jednorazové zosplatenie a toto svoje právo aj riadne využil, čo bolo v konaní preukázané. V dôsledku toho podľa názoru žalobcu nemožno mať žiadne pochyby o tom, že žalobcovi v tomto konaní svedčí aktívna vecná legitímácia, a to napriek rôznym protichodným záverom krajského súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia.

3.3. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ k zmätočnostnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP namietal nepreskúmateľnosť a vnútornú nekoherentnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní ďalej vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP opieral o námietku nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu, k uvedenému dovolací súd uvádza, že aj keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo.

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

12. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda dovolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup

musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

15. K dovolacej námietke týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho vnútornej „nekoherentnosti“, pretože krajský súd na jednej strane konštatoval, že žalobca je v tomto konaní aktívne legitimovaný na vymáhanie predmetného nároku, avšak paradoxne v závere svojho odôvodnenia poukazoval a stotožňoval sa so závermi rozhodnutia okresného súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie, dovolací súd vo väzbe na body 11. až 14. tohto rozhodnutia uvádza, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite, či nepresvedčivo neodôvodnil, resp. odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti (nepreskúmateľnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súd oboch nižších inšancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali, a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

15.1. Z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštalácie vrátane správnych skutkových a právnych záverov v zmysle § 387 ods. 2 CSP, k čomu dovolací súd poukazuje na bod 25. a 41. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, keď odvolací súd uzavrel „Za týchto okolností správne postupoval súd prvej inštalácie, pokiaľ predmetnú žalobu zamietol z dôvodu nenaplnenia podmienok pre vyhlásenie tzv. predčasnej splatnosti úveru vo vzťahu k žalovanej a so zreteľom na to, že správny je výrok napadnutého rozsudku aj o trovách konania, odvolací súd tento postupom podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, pričom v podrobnostiach poukazuje na správne a výstižné dôvody uvedené v odôvodnení tohto rozhodnutia súdu prvej inštalácie (§ 387 ods. 2 CSP).“ Preto pokiaľ odvolací súd posúdil v bode 32. svojho rozhodnutia aktívnu legitimáciu žalobcu inak ako okresný súd, uvedené nie je v rozpore so záverom odvolacieho súdu o potvrdení vecnej správnosti rozhodnutia okresného súdu podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP vyjadrenom v bode 41. rozhodnutia odvolacieho súdu. Inými slovami, odvolací súd nepotvrdil rozhodnutie okresného súdu vo vzťahu k posúdeniu aktívnej vecnej legitimácie žalobcu, ale výslovne potvrdil vecnú správnosť rozhodnutia okresného súdu pokiaľ žalobu žalobcu zamietol z dôvodu nenaplnenia podmienok pre vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru vo vzťahu k žalovanej. Na základe uvedeného je možné tak konštatovať, že odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so súdom prvej inštalácie na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch. V dôvodoch rozsudku sa vyjadril k nosnej argumentácii odvolateľa (žalobcu) uplatnenej v odvolaní (rovnako aj v dovolaní) týkajúcej sa jeho nesúhlasu so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštalácie. Iba skutočnosť, že dovolateľ so závermi odvolacieho súdu spokojný nie je a ponúka svoje vlastné právne posúdenie, nemá za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

15.2. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorý v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštalácie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) sa vysporiadava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Ak sa odvolací súd stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštalácie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštalácie.

15.3. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (body 25. až 41.) v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštalácie (body 31. až 41.) v kompletizujúcej jednote, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a

nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené alebo vnútorne nekoherentné, či protichodné. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

16. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcu dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalobca uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom dostatočného odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

17. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov ohľadom aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, ku ktorým oba sudy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

18. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolateľ neopodstatnene namietal zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v takej miere, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcu ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol.

19. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodil aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP s poukazom na odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2017 a rozhodnutí Krajského súdu v Prešove a Krajského súdu v Bratislave (bližšie pozri body 3.2 a 3.2.2. tohto rozhodnutia).

19.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

19.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napr. sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

19.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných

zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd, b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018) a c) uviesť rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

20. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

20.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

21. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

22. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberá tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobca v podanom dovolaní vôbec nastolil právnu otázku, resp. ním nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

23. Žalobca v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako právnu otázku nastolil otázku „dojednanie možnosti veriteľa požiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ak to bolo dohodnuté v obchodných podmienkach, t. j. v prejednávanej veci vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, ak to nebolo dojednané priamo v spotrebiteľskej zmluve, ale v obchodných podmienkach prostredníctvom inkorporačnej doložky“ s poukazom na odklon od rozhodnutí Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/110/2015 z 22. júla 2015, Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 21CoE/62/2017 z 25. septembra 2018, sp. zn. 18CoE/152/2020, 21CoE/80/2014, 21CoE/81/2014, 21CoE/478/2014, 21CoE/488/2014, 21CoE/501/2014, 21CoE/49/2015. Ku uvedeným rozhodnutiam, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť, dovolací súd môže len uviesť, že tieto nenapĺňajú pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 83/2018).

23.1. K rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2017, od ktorého sa mal podľa tvrdenia dovolateľa odvolací súd odkloniť, dovolací súd uvádza, že v citovanom rozhodnutí bolo predmetom sporu nahradenie prejavu vôle v súvislosti s uzavretou nájomnou zmluvou k nehnuteľnosti, ide tak o skutkovú a právne nesúvisiace rozhodnutie s posudzovaným sporom.

24. Vychádzajúc z obsahu spisu a dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd môže len konštatovať, že dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) hypotetickú, či akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť predpokladané (neisté), či teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. V tejto časti preto nemožno dovolanie žalobcu považovať za procesne prípustné.

25. Skutočnosť, že dovolateľ nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) o nesplnení podmienok pre vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru vychádzajúceho z posúdenia toho, či úverová zmluva, resp. obchodné podmienky obsahuje ne/platné dojednanie možnosti veriteľa požiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť jeho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože tento záver súdov bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli ku skutkovému a právnomu záveru a prijatiu ich rozhodnutia. Dovolateľ tak nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje v podstate neujasnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií, čo nie je a nemôže byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a posúdením prípadného odklonu odvolacieho súdu. Polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, či vyhodnotením skutkového stavu,

prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd skutkovo a právne pristupoval k riešeniu sporu, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (pozri sp. zn. 1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017). V tejto časti preto nemožno dovolanie žalobcu považovať za procesne prípustné, pretože dovolateľom uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 v spojení s § 421 ods. 1 CSP.

26. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné, pretože dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

27. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní úspešnej žalovanej vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP, ale z obsahu spisu vyplýva, že jej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, pretože ostala v dovolacom konaní pasívna, nevykonala žiaden procesný úkon (k dovolaniu žalobcu sa nevyjadřila), náhradu trov konania si neuplatnila. Na základe uvedeného v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania tak, že žalovanej nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.